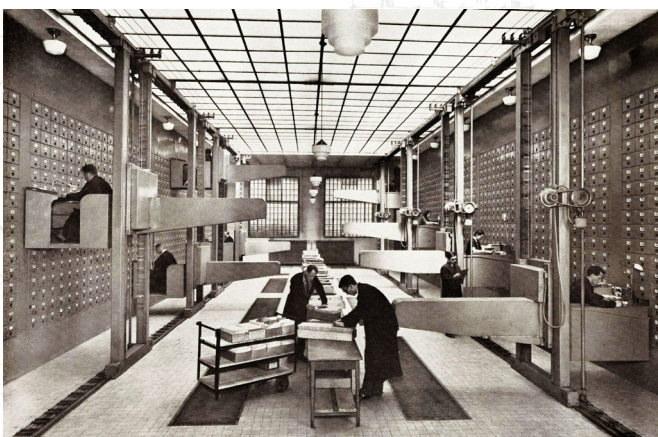

Strojová kartotéka ČSSZ včera, dnes a zítra

Současný areál sedmi budov ústředí ČSSZ (Křížová 25, Praha 5 – Smíchov) začal vznikat v letech **1911–1912** stavbou administrativní budovy s výraznou kopulí. V roce 1926 ji získala tehdejší Ústřední sociální pojišťovna.

V roce 1931 k ní byl přistavěn nižší objekt pro první, menší verzi unikátně řešené strojové kartotéky. Měla jiné uspořádání a zhruba poloviční kapacitu než ta současná. V provozu byla pět let.

Menší verze strojové kartotéky.
Foto: Archiv ČSSZ

Z kapacitních důvodů bylo v roce 1935 rozhodnuto o výstavbě nové budovy pro ústřední evidenci ÚSP. Jedinečně

řešená strojová kartotéka s elektrickými posuny pro ukládání spisů pojištěnců byla vylepšena a zhruba dvojnásobně rozšířena.

Budovu navrhl přední funkcionalistický architekt **František Albert Libra** (1891–1958) ve spolupráci s architektem **Jiřím Kanem** (1895–1944). Ocelovou nosnou konstrukci opatřenou následně výplňovým izolačním zdivem projektoval **Ing. Ludwig Fiala** (někdy uváděný jako F. Ludwig), architekt a vrchní stavební inspektor Vítkovických železáren, které ocelovou konstrukci pro budovu také dodaly. Objekt postavily tři pražské stavební firmy v letech 1936–1937.

Promyšlený mechanismus připomíná fantastický svět Julese Verna

Původní i současnou registraturu dodala strojírenská firma **Ing. Otakara Podhajského** z pražské Hostivaře.

Kartotéka je dlouhá **52 metrů**, široká **7 metrů** a vysoká **8 metrů**. Skládá se z **18 bloků**, každý blok má **500 zásuvek**. Jedna je dlouhá **3 metry**. Celková délka zásuvek činí neuvěřitelných **27 kilometrů**.

Pracovnice, která zakladač obsluhuje a jezdí na něm, se posouvá pomocí páčky

nahoru, dolů a do stran. Nesmí se také bát výšek, protože se s vozíkem pohybuje až ve výšce **8 metrů**. Dlouhé zásuvky vysouvá stiskem pedálu.

Současná strojová kartotéka je z roku 1937.
Foto: Petr Topič, © MAFRA, a. s., 2023

Strojová kartotéka je stále funkční, slouží však už jen pro menší část agendy ČSSZ. Na polovině bloků jsou uloženy spisy klientů starších ročníků (cca 1913–1943), kteří důchodovou dávku pobírají již mnoho let, se spisy se pracuje jen výjimečně. V druhé polovině kartotéky jsou uloženy originály zdigitalizovaných nárokových podkladů a slouží jako archiv. Při hromadné digitalizaci v letech 2000–2002 bylo zpracováno cca 20 milionů těchto podkladů, od té doby jsou veškeré příchozí podklady digitalizovány. Aktuálně je v kartotéce cca 105 milionů těchto originálních podkladů.

Moderního nástupce najdete v nových prostorách

V roce **2010** byla pro účely uložení narůstajícího počtu dávkových spisů vyplácených důchodových dávek v tuzemsku i do zahraničí v ČSSZ postavena nová, obdobná budova se spisovými boxy v pražských Stodůlkách.

Moderní velkokapacitní spisové boxy v pražských Stodůlkách.
Foto: Svatopluk Jedlička

V budově je umístěno celkem **241 oběžných zakladačů ROTOMAT**, každý z nich má 24, popř. 22 polic a každá police má délku 2 metry. Celkem je zde umístěno cca **2,8 mil. dávkových spisů**, které by vyskládané za sebou vytvořily řadu o délce zhruba **12 kilometrů**. Zde jsou uloženy dávkové spisy klientů narozených po r. 1943 až do současnosti, kteří pobírají jakoukoli důchodovou dávku.

Svůj spis si dnes můžete zkontrolovat sami

Zásluhou digitalizace mohou dnes do svých nárokových podkladů kdykoli nahlížet i sami pojištěnci. Slouží k tomu online služba ePortálu ČSSZ s názvem **Informativní důchodová aplikace (IDA)**.

Pojištěnec si tak může průběžně kontrolovat, zda jeho zaměstnavatel plní svoji zákonnou povinnost a zasílá potřebná měsíční nebo roční hlášení, a zjištěné nedostatky může ihned odstranit. Aplikace poskytuje informace vyplývající z aktuálně platné a účinné právní úpravy. Rychle a snadno je možné zjistit datum odchodu do starobního důchodu a vypočítat aktuální odhad jeho výše.

Vše se dozvíte jednoduše a na pár kliknutí v naší Informativní důchodové aplikaci (IDA):

www.eportal.cssz.cz

Víte, že...?

- Kdyby se všech 9 tisíc zásuvek naskládalo vedle sebe, měřily by neuvěřitelných 27 kilometrů.
- Až v 70. letech minulého století byly z bezpečnostních důvodů k pojezdovým jeřábům instalovány žebříky pro případ poruchy nebo výpadku elektrického proudu. Do té doby museli zaměstnanci vytáhnout jednotlivé zásuvky a postupně po nich slézt – když nešel proud, tak potmě nebo s baterkou.
- Prázdné otvory v kartotéce nejsou projevem opotřebení. Slouží jako rezervní místo pro případ, kdyby se u některé ze zásuvek porouchal výsuvný mechanismus, aby bylo kam porouchaný šuplík uložit.
- Zeď plná šuplíků si zahrála také ve filmu. K vidění je ve snímku J. A. Holmana Rukavička z roku 1941. „Byl to můj svět, tady jsem byl rád,“ pronáší ve filmu herec František Vnouček, který si chce po svém propuštění ze zaměstnání na pojezdových zásuvkách „ještě naposledy zaježdit“.
- Ocelová konstrukce kartotéky je napevno spojena s budovou, nelze ji tedy vyjmout a s domem tvoří jeden celek. I proto je jako světový unikát zapsána od roku 2004 do seznamu kulturních památek ČR společně s budovou ČSSZ.